

hrvatski pravni centar
hebrangova 21
10000 zagreb
Tel: +385 1 4854 934
4873 967
Fax: +385 1 4835 013
e-mail: hpc@hpc.hr

IZVJEŠTAJA O RADU HRVATSKOG PRAVNOG CENTRA U 2015. GODINI

Sadržaj

1. Uvodno
2. Zaštita prava ranjivih skupina
  - a) Aktivnosti usmjerene na pružanje besplatne pravne pomoći
  - b) Aktivnosti usmjerene na zagovaranje
  - c) Aktivnosti usmjerene na monitoring rada tijela javne vlasti
3. Sudjelovanje u procesu donošenja javnih politika
4. Istraživanja i izvještaji u području ljudskih prava
5. Edukacija za civilno društvo i javni sektor
  - a) Radionice, seminari i treninzi
  - b) Publikacije
6. Izvanprogramske aktivnosti usmjerene na razvoj i održivost HPC-a
  - a) Aktivnosti usmjerene na stabilizaciju i dalji razvoj
  - b) Aktivnosti usmjerene na stvaranje i jačanje partnerskih odnosa
  - c) Aktivnosti usmjerene na Izobrazbu radnica HPC-a
7. Zaključno

1. Uvodno

Ovo Izvješće sadrži sažeti pregled rada HPC-a u izvještajnom razdoblju prema programskim usmjerenjima, sukladno Planu rada za 2015. godinu koji je usvojen na 28. sjednici Skupštine HPC-a, 15. prosinca 2014. Sve aktivnosti/projekti razvrstani su u četiri glavna programa djelovanja HPC-a:

1. Zaštita prava ranjivih skupina
2. Sudjelovanje u procesu donošenja javnih politika
3. Istraživanja i izvještaji u području ljudskih prava
4. Edukacija za civilno društvo i javni sektor

Nakon pregleda rada po tim programima, dodali smo kratki prikaz izvanprogramskih aktivnosti HPC-a koje su usmjerene na razvoj i održivost HPC-a.

Aktivnosti HPC-a u 2015. su financirali su: UNHCR, UN Voluntary Fund for Victims of Torture, Europska unija, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo unutarnjih poslova, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, te Ured Vlade RH za udruge. Aktivnosti su se financirale i izvanprojektnim sredstvima HPC-a.

Za izvođenje svih projekata sklopljeni su ugovori i sporazumi koji sadrže proračune prema kojima su financirane pojedine aktivnosti. Za sve projekte koji su završeni do 31. prosinca 2015. podneseni su izvještaji, narativni i financijski koji su svi prihvaćeni.

2. Zaštita prava ranjivih skupina

Program zaštite prava ranjivih skupina obuhvaća tri glavne skupine aktivnosti:

a) Aktivnosti usmjerene na pružanje pravne i druge pomoći

U izvještajnom razdoblju u uredu HPC-a održano je 47 dežurstava (94 sata) srijedom kada je bila prisutna voditeljica Pravnog savjetovišta, odvjetnica Dubravka Mišković-Prodanović. U to vrijeme davali su se pravni savjeti strankama u složenijim predmetima. Pored toga, održana su 44 pravna savjetovišta u Prihvatištu za tražitelje azila u Kutini i Porinu i u Prihvatnom centru za strance u Ježevu, te dva pravna savjetovišta u Integracijskoj kući Hrvatskog Crvenog križa (HCK) za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom u okviru novopokrenutog projekta „Socijalno uključivanje azilanata kroz stručno osposobljavanje“. Također, u okviru novopokrenutog projekta „Sigurnost u trećoj dobi: Kako izbjeći rizike pri raspolaganju imovinom“ u javnosti je predstavljena nova aktivnost pružanja besplatne pravne pomoći građanima treće dobi u slučajevima raspolaganja svojom imovinom, posebno u odnosu na ugovore o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju (emisija na Radio Mreži i emisija Treća dob na HRT-u, v. <http://www.hrt.hr/enz/treca-dob/310765/>). Osim u uredu HPC-a, pravna pomoć pružala se i u prostorijama Gradskog društva Crvenog križa Zagreb u Sigetu jednom mjesečno.

Pravne informacije i pravna pomoć pružali su se svakodnevno i pisanim putem (odgovori na upite putem e-maila) i telefonskim putem.

Pružena je pravna pomoć (opće pravne informacije i pravni savjeti) hrvatskim građanima i strancima u 424 slučaja, po područjima prava kako slijedi: iz kaznenog

prava (4), kaznenog procesnog prava (5), nasljednog prava (14), obiteljskog prava (21), obveznog prava (23), ovršnog prava (25), stečajnog prava (1), parničnog procesnog prava (12), izvanparničnog procesnog prava (1), prava iz sustava mirovinskog osiguranja (4), prava iz sustava socijalne skrbi (4), prava iz sustava zdravstvenog osiguranja (2), prekršajnog prava (5), radnog prava (12), upravnog prava (1), statusnog prava (7), stvarnog prava (14), vlasničkopravnih odnosa – raspolaganje imovinom (12), prava azila i prava stranaca (205), prava na ostvarivanje sekundarne besplatne pravne pomoći (1), te ostali upiti (10).

Pored toga, pružena je psihosocijalna pomoć (18 puta) prepoznatim žrtvama mučenja među ranjivim skupinama migranata (8 osoba), u suradnji s HCK-om i posebno educiranim psiholozima.

Pregledano je više od 215 zahtjeva za azilom, među kojima je odabrano šest jakih slučajeva za zastupanje pred nadležnim tijelima.

HPC je od početka masovnih izbjegličkih kretanja preko Hrvatske (od 16. rujna) aktivno uključen u pružanje pravnih informacija na terenu (granični prijelaz Bregana – 1 dan; Prihvatni centar za strance Ježevo – 2 dana; kamp u Opatovcu – 17 dana; tranzitni centar u Slavanskom Brodu - 14 dana).

U proljeće su započete pripreme za izvođenje projekta „Rani pristup uslugama zaštite i rehabilitacije odmah po dolasku u EU“, u suradnji s Hungarian Helsinki Committee kao nositeljem, i Cordelia Foundation (HU), Foundation for Access to Rights (BG), Assistance Centre for Torture Survivors (BG), Greek Council for Refugees (GR) i HPC-om, kao partnerima. Svrha projekta je pružiti pomoć i rehabilitaciju žrtvama mučenja među migrantima odmah po ulasku u EU. U okviru priprema za pružanje pravne i psihološke pomoći žrtvama mučenja, uspostavljena je suradnja s Centrom za djecu, mlade i obitelj MODUS (djeluje u okviru Društva za psihološku pomoć). MODUS je uspostavio osam stalnih timova u kojima su po jedan psiholog/inja i jedan prevoditelj/ica (zasad za francuski, turski, arapski i ruski jezik) za pružanje psihološke pomoći, što će koristiti i pri izvođenju aktivnosti HPC-a s migrantima. Radi upoznavanja s projektom i osiguravanja podrške održani su sastanci s MUP-om i HCK-om, između ostalog i u Prihvatnom centru za strance i Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Kutini, uz sudjelovanje projektnih partnera (Hungarian Helsinki Committee, Cordelia Foundation, HPC).

U jednom slučaju pružena je pravna pomoć identificiranoj žrtvi trgovanja, smještenoj u Prihvatilištu HCK-a.

Na temelju javnog natječaja MUP-a, HPC bio je odabran za pružanje besplatne pravne pomoći u postupku protjerivanja i povratka stranca za područje upravnih sudova u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu. Pravo na besplatnu pravnu pomoć imaju stranci koji nezakonito borave u RH i stranci na kratkotrajnom boravku u postupku donošenja rješenja o protjerivanju. Ta pravna pomoć trebala je obuhvaćati pomoć u sastavljanju tužbe protiv tog rješenja koja se podnosi Upravnom sudu i zastupanje pred sudom, a pružali su je odvjetnici i pravnici iz udruga registriranih za pružanje pravne pomoći s kojima je MUP sklopio ugovor. MUP nije produžio ugovore sklopljene do 30. lipnja 2015. Suradnja s Pravnom klinikom odvijala se i u ovom izvještajnom razdoblju, a bilo je uključeno 9 studenata kliničara u ljetnom semestru i 12 u zimskom. Među zahtjevima za azil HPC odabire slučajeve koje studenti analiziraju, pripremaju izvještaje o zemljama podrijetla tražitelja azila i pišu mišljenja. U 2015. preuzeto je i obrađeno 19 slučajeva u ljetnom i 21 slučaj u zimskom semestru.

Pored toga, studenti kliničari (12 studenata Pravne klinike Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Grupe za pomoć tražiteljima azila i strancima), u svojstvu volontera HPC-a bili su uključeni u pružanje pravnih informacija tijekom izbjegličke krize u kampovima u Opatovcu i Slavonskom Brodu u studenom i prosincu (od 17. do 20. studenog, od 7. do 10. prosinca i od 16. do 18. prosinca 2015.) pod vodstvom i uz podršku HPC-a. Studenti su u kampovima izbjeglicama dijelili letke s informacijama o međunarodnoj zaštiti u RH te pružali humanitarnu pomoć prema potrebi.

Pripremljeni su novi leci za tražitelje azila u skladu s novinama iz Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti te prevedeni na sedam jezika (arapski, farsi, somalski, engleski, francuski, urdski, paštu).

Od početka masovnih izbjegličkih kretanja HPC je redovno, na tjednoj bazi, pratio stanje u Prihvatilištu za tražitelje azila u Kutini i Porinu i u Prihvatnom centru za strance u Ježevu kako bi se u slučaju povećanja broja tražitelja azila mogao prilagoditi novim okolnostima i osigurati da sve osobe kojima je to potrebno dobiju besplatnu pravnu pomoć.

b) Aktivnosti usmjerene na zagovaranje

Zagovaranje za rješavanje problema s kojima se susreću tražitelji azila i osobe pod zaštitom provodilo se putem redovitih sastanaka sa svim akterima uključenima u sustav azila, u okviru Koordinacije za azil, u suradnji s UNHCR-om. Sastancima Koordinacije prisustvovali su predstavnici nadležnih ministarstava, ureda pučkog i posebnih pravobranitelja, međunarodnih organizacija, organizacija civilnog društva, pravosuđa, te pravni i drugi stručnjaci. Održane su četiri Koordinacije za azil - 17. veljače na temu „Nacrt prijedloga Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti“ (uvod u temu - predstavnici MUP-a, Službe za strance i azil), 14. svibnja na temu „Zaštita žrtava mučenja među ranjivim skupinama migranata“, 17. rujna na temu „Aktualnosti u sustavu azila s posebnim osvrtom na moguću izbjegličku krizu u RH“ i 10. prosinca u povodu Međunarodnog dana ljudskih prava na temu „Zaštita prava izbjeglica“. Ukupan broj osoba koje su sudjelovale na sve četiri koordinacije je 99.

Pored toga, u kasnu jesen, HPC je pokrenuo seriju kratkih stručnih osvrta pod nazivom „A gdje je tu pravo“ – nudeći odgovor na pojedine pojave u odnosu na aktualne izbjegličke probleme za koje postoje pravno utemeljena objašnjenja, a mogu pomoći u razumijevanju trenutnih zbivanja te upozoriti na posljedice neprimjenjivanja prava. Osvrti se šalju akterima u sustavu azila i medijima. Pripremljene su tri teme - Koje su pravne posljedice zatvaranja hrvatskih granica za izbjeglice; Može li se Srbija smatrati sigurnom zemljom za vraćanje izbjeglica koje su preko nje ušle u Hrvatsku; Može li se tražitelje azila vraćati u Grčku. Ova akcija popraćena je i u medijima – na portalima H-alter, Tportal i Lupiga:

<http://lupiga.com/vijesti/a-gdje-je-tu-pravo-koje-su-pravne-posljedice-zatvaranja-hrvatskih-granica-za-izbjeglice>; <http://h-alter.org/vijesti/koje-su-pravne-posljedice-moguceg-zatvaranja-hrvatskih-granica-za-izbjeglice>; <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/408411/Agata-Racan-Srbija-nije-sigurna-zemlja-za-vracanje-izbjeglica.html>; <http://h-alter.org/vijesti/hrvatski-pravni-centar-moze-li-se-trazitelje-azila-vracati-u-grcku>

HPC je i nadalje sudjelovao u radu Platforme organizacija civilnog društva (OCD) na europskoj razini za suzbijanje trgovanja ljudima (*European Union Civil Society*

Organizations Anti-trafficking Platform) u organizaciji Europske komisije. Svrha platforme je omogućiti bolju suradnju i povezivanje OCD-a s ciljem bolje zaštite i pomoći žrtvama i poboljšanjem prevencije trgovanja ljudima, pa su tako u rad platforme uključene ne samo OCD-i koji pružaju izravnu pomoć žrtvama trgovanja ljudima, nego i organizacije koje se bave zaštitom djece, zaštitom prava žena, migranata, itd. Još jedna važna svrha platforme jest pružiti Uredu EU koordinatorice za suzbijanje trgovanja ljudima direktan kontakt s OCD-ima i povratnu informaciju o stvarnoj implementaciji zakonodavstva u tom području od strane država članica. U izvještajnom razdoblju predstavnica HPC-a sudjelovala je 30. rujna u on-line diskusiji na e-platforni (tema: prevencija) i na konferenciji u povodu obilježavanja Devetog anti-trafficking dana 20. listopada 2015. (pod nazivom *Time for concrete action: Implementing the Legal and Policy Framework on Trafficking in Human Beings*). Pored toga, pravica HPC-a Ana Paska sudjelovala je i na sastanku platforme u Bruxellesu 21. listopada, u radu radne grupe koja je raspravljala o suzbijanju potražnje i prevenciji trgovanja ljudima.

Također, HPC je nastavio djelovati i u okviru Europskog migracijskog foruma (*European Migration Forum*). U izvještajnom razdoblju održan je sastanak 26. i 27. siječnja 2015. u Bruxellesu, u organizaciji Europskog gospodarskog i socijalnog odbora. Sastanku su prisustvovali predstavnici civilnog društva iz cijele Europske unije koji se bave pitanjima zaštite izbjeglica, kao i predstavnici EASO-a (*European Asylum Support Office*), UNHCR-a, Europske komisije i drugih relevantnih aktera. Tema sastanka bila je upravljanje mješovitim migracijama na Mediteranu.

Nastavno na akciju u povodu Svjetskog dana izbjeglica iz prethodne godine „Pohod na Medvednicu, 2.700 koraka za 2, 7 milijuna sirijskih izbjeglica“, ponovno u suradnji s Pravnom klinikom Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Grupa za pomoć tražiteljima azila i strancima), UNHCR-om i izvedbenom umjetnicom Selmom Banich, HPC je obilježio taj dan i 2015. godine akcijom pod nazivom „Obalom Jaruna: 1.800 oblutaka za 1.800 nestalih u Sredozemnom moru“. Svrha akcije bila je skrenuti pažnju javnosti na probleme s kojima se izbjeglice i migranti susreću na putu prema Europi. Vidjeti: Glas Hrvatske:

<http://glashrvatske.hrt.hr/int/1800-oblutaka-za-izbjeglice/>; H-alter: <http://www.h-alter.org/vijesti/obalom-jaruna-1800-oblutaka-za-1800-nestalih-u-sredozemnom-moru>; Civilnodruštvo.hr: [http://www.civilnodrustvo.hr/index.php?id=72&tx_ttnews\[tt_news\]=12097&cHash=27ab0bc60814bad44120ef333592d5e7](http://www.civilnodrustvo.hr/index.php?id=72&tx_ttnews[tt_news]=12097&cHash=27ab0bc60814bad44120ef333592d5e7); još neki linkovi: <http://allevents.in/zagreb/obalom-jaruna-1800-oblutaka-za-1800-nestalih-u-sredozemnom-moru/502095443272280#>; <https://www.youtube.com/watch?v=R4ekWvgE8d8> ;<http://www.unhcr.hr/wrd2015/>; vijest prenesena s H-altera na AbrašMEDIA: <http://abrasmedia.info/content/obalom-jaruna-1800-oblutaka-za-1800-nestalih-u-sredozemnom-moru>

HPC je u suradnji s Informativno pravnim centrom iz Slavenskog Broda i CMS-om organizirao obilježavanje Dana ljudskih prava u prihvatnom centru u Slavenskom Brodu. Otvorena platforma Forum za jednakost započela je rad pripremajući svoje strateške dokumente.

c) Aktivnosti usmjerene na monitoring rada tijela javne vlasti

Na temelju javnog poziva MUP-a, HPC je odabran za monitoring organizaciju za

obavljanje monitoringa prisilnih udaljenja za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja .2015. radi osiguravanja učinkovitog sustava nadzora prisilnih udaljenja. Radi se o strancima koji se prisilno udaljuju iz RH ako nisu napustili RH u roku određenim rješenjem o napuštanju EGP-a ili ako odluka državnog tijela kojim strancu prestaje zakonit boravak ili odluka o protjerivanju postane izvršna, a ne donosi se rješenje o povratku. Također, strance se može prisilno udaljiti u drugu državu članicu EGP-a kada su ispunjeni uvjeti za vraćanje na temelju readmisijskog sporazuma. - S promatranjima se službeno započelo u svibnju 2015. te je obavljeno 6 promatranja (dana 14.5., 19.5., 28.5. 6.6., 16.6. i 25.6. 2015.). Izvještaj je podnesen MUP-u. MUP nije objavio novi poziv do kraja 2015.

S obzirom na tako započete nove oblike promatranja rada policijskih službenika, MUP je smatrao nesvršishodnim nastaviti aktivnosti tzv. border monitoringa u ovoj godini. Nastavno na suradnju s Udruženjem mladih pravika Makedonije (MYLA) u 2014. u području razvojne suradnje nastavljeno je pružanje podrške MYLA za razvoj suradnje s MUP-om u odnosu na *border monitoring*, za što je MYLA osigurala sredstva.

3. Sudjelovanje u procesu donošenja javnih politika

HPC je bio aktivno uključen u izradu Nacrta prijedloga Zakona o strancima (siječanj/veljača) i Nacrta prijedloga Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (travanj/svibanj) kao jedan od aktera u sustavu azila i migracija. Pripremili smo obrazložene primjedbe na oba nacrta i uputili ih MUP-u. Dok u odnosu na Nacrt prijedloga Zakona o strancima MUP do kraja 2015. nije ni odgovorio na primjedbe niti je bio na dnevnom redu sjednice Vlade, u odnosu na Nacrt prijedloga Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti MUP je odgovorio na primjedbe i organizirao raspravu za njihove podnositelje. Dio primjedaba HPC-a je prihvaćen, prvenstveno se radilo o onima nomotehničke prirode. Iako je HPC uputio nekoliko amandmana na Konačni prijedlog Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, Odbor za zakonodavstvo nije objavio zapisnik sa sjednice na dnevnom redu koje je bio taj prijedlog pa se ne može znati je li Odbor o njima raspravljao.

Predstavnica HPC-a sudjelovala je u radu radne skupine za pripremu i izradu Prijedloga zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja u Domovinskom ratu pri Ministarstvu branitelja. Održano je šest sastanaka radne skupine. Rasprava o Konačnom prijedlogu zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja u domovinskom ratu, drugo čitanje, P. Z. br. 685 je zaključena 20. svibnja 2015., Zakon je donesen 29. svibnja 2015.

Predstavnica HPC-a sudjelovala je i u radu radne skupine za izradu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2014. do 2018. godine (od 1. srpnja 2014.) pri Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH. Održan je jedan sastanak radne skupine i tri dvodnevne radionice. Izrada nacrta Nacionalnog plana nije završena u ovom izvještajnom razdoblju.

Na nacionalnoj razini bili smo još 2014. analizirali područje prava medija s raznih aspekata, kao priprema za sudjelovanje u očekivanom donošenju Medijske politike RH. Cilj je bio sa stajališta vladavine prava sagledati probleme javnosti prava i javnih medija, koji su uz pravo najvažniji put komunikacije za probleme od javnog interesa. Analizirani su različiti problemi medijskog prava, posebno radno-pravni položaj novinara i vlasništvo medija te je stvorena podloga za sudjelovanje u javnoj raspravi o nacrtu medijske politike. U 2015. predstavnica HPC-a aktivno se

uključila u rad radne skupine Ministarstva kulture za raspravu o medijskoj politici Republike Hrvatske 2015. – 2020. sudjelovanjem u sedam sastanaka Radne skupine otvorenih za javnost, te u sastancima tri tematske radne skupine (četiri sastanka tematske radne skupine za Hinu; dva sastanka tematske radne skupine za neprofitne medije; dva sastanka tematske radne skupine za pravna i regulacijska pitanja).

Radna skupina se od jeseni 2015. više nije sastajala. Nacrt medijske politike dostavljen je na komentare u listopadu 2015.

Prijedlog za ocjenu ustavnosti Zakona o udrugama završen je i podnesen Ustavnom sudu RH u kolovozu 2015. (zajedno s CERANEO-om).

Početak studenog započela je provedba projekta „Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva za integriranje ljudskih prava u javne politike“ na kojem su partneri Centar za žene žrtve rata – ROSA, Hrvatski crveni križ, HOMO Udruga za zaštitu ljudskih prava i građanskih sloboda Pula, Srpski demokratski forum i Ženska soba - Centar za seksualna prava, a suradnici Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH i Ured za zakonodavstvo Vlade RH. Projekt treba doprinijeti razvoju kapaciteta OCD-a za konstruktivno sudjelovanje i doprinos *policy* procesima sa stajališta ljudskih prava te stvaranju suradne platforme OCD-a i drugih dionika na području procjene učinaka politika na ljudska prava. Započete su izrade pregleda situacije u dva područja javnih politika – suzbijanju trgovanja ljudima i zločina iz mržnje.

Plan aktivnosti predviđao je i razmatranje normativnog plana Vlade RH tijekom jeseni te akcije u pravcu reagiranja na normativni plan (naročito u odnosu na pitanje neobrazlaganja uvrštavanja pojedinih propisa u normativni plan). Zbog parlamentarnih izbora i dugotrajnijeg procesa sastavljanja Vlade, pitanja koja smo mislili otvoriti nisu mogla biti u fokusu kako donositelja odluka tako niti relevantne javnosti.

4. Istraživanja i izvještaji u području ljudskih prava

Pripremili smo izvještaj HPC-a o praćenju postupanja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova RH u području nezakonitih migracija i azila za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. (ne objavljuje se). Izrađen je i nacionalni izvještaj o sustavu azila u 2014., koji prikazuje glavne novine u sustavu i utvrđuje probleme u zakonodavstvu i praksi (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=30&pageID=42>). Započeta je priprema izvještaja za 2015. godinu.

Izvještaj o hrvatskom sustavu azila za AIDA (*Asylum Information Database*) projekt koji izvodi Europsko vijeće za izbjeglice i prognanike (ECRE) izrađen u 2014., dopunjen je u proljeće, a na jesen 2015. izrađen je novi izvještaj koji uključuje zakonodavne novine. Posljednji izvještaj objavljen je na europskoj razini uz izvještaje ostalih europskih država (za Austriju, Belgiju, Bugarsku, Cipar, Francusku, Njemačku, Grčku, Mađarsku, Irsku, Italiju, Maltu, Nizozemsku, Poljsku, Švedsku, Švicarsku, Tursku i Veliku Britaniju) Vidjeti: <http://www.asylumineurope.org/reports/country/croatia>

HPC je koordinirao pripremu drugog regionalnog izvještaja iz perspektive nevladinih organizacija u odnosu na sustave azila u jugoistočnoj Europi. Izvještaj obuhvaća

razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. za sljedeće zemlje: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Grčku, Hrvatsku, Kosovo, Makedoniju, Srbiju i Sloveniju (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=36&pageID=42>). HPC je pripremio kratke analize zahtjeva za azilom i uočenih trendova u kolovozu i prosincu 2015.

Započeta je izrada analiza iz područja azila i migracije na sljedeće teme: zaštita žrtava mučenja kao ranjivih skupina migranata i izbjeglica, novi instituti u hrvatskom azilnom zakonodavstvu i otvorena pitanja pružanja besplatne pravne pomoći tražiteljima azila u okviru hrvatskog sustava.

U okviru projekta „Zaštita djece u sudskim postupcima razvoda braka i o roditeljskoj skrbi“ proveden je niz strukturiranih rasprava u formatu fokusnih grupa s predstavnicima profesionalnih skupina ključnih za ostvarivanje prava djeteta da bude saslušano te na izražavanje mišljenja u postupcima koji ga se tiču. Provedene su rasprave/grupni intervjui s djelatnicima centara za socijalnu skrb (odjela za djecu, mlade i obitelj), odvjetnicima koji zastupaju stranke u postupcima razvoda braka i o roditeljskoj skrbi, posebnim skrbnicima (djelatnicima Centra za posebno skrbništvo) te sucima/sutkinjama općinskih sudova koji sude u predmetima razvoda braka i o roditeljskoj skrbi. Provedena je i jedna rasprava u formi fokusne grupe u kojoj su bili zastupljeni predstavnici svih navedenih profesionalnih skupina. Kroz raspravu je ustanovljena dosadašnja praksa svake od skupina u omogućivanju djetetu da izrazi mišljenje te utvrđivanju mišljenja djeteta, identificirane su njene dobre i loše strane te područja u kojima je potrebna promjena. Kao tematski okvir za raspravu korištena su načela sadržana u Smjernicama Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci.

Rasprave u provedenim fokusnim grupama su transkribirane i sažete u istraživačke izvještaje/sažetke, koji će poslužiti kao empirijska podloga za izradu preporuka za postupanje dionika i međusektorsku (višedisciplinarnu) suradnju koje su inkorporirane u Vodič za ostvarivanje prava djeteta (vidi pod 5.b).

Postavljena je metodologija za istraživanje kvalitete sustava besplatne pravne pomoći za tražitelje azila u Hrvatskoj.

U okviru projekta „Jačanje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku u Hrvatskoj“ započeto je sekundarno istraživanje postojećih propisa koje treba procijeniti sukladnost nacionalne regulative s pravom EU te je usporediti sa zakonodavstvom članica EU. Osnovan je Odbor Projekta u sastavu kojeg su predstavnici Državnog odvjetništva RH, Vrhovnog suda RH, MUP-a, Hrvatske odvjetničke komore, Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatske udruge za europsko kazneno pravo, Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu i HPC-a. Odbor prati i usmjerava izvođenje projekta. Objavljen je javni poziv za izbor eksperata za Panel Projekta.

5. Edukacija za civilno društvo i javni sektor

a) Radionice, seminari i treninzi

U suradnji s MUP-om i UNHCR-om HPC je 21. travnja 2015. organizirao jednodnevni trening za 28 policijskih službenika aerodromske policije, na teme povezane s neregularnim migracijama i pristupom sustavu azila. U suradnji s istim institucijama, 10. studenog 2015. organizirali smo jednodnevni trening za 27 policijskih službenika pomorske policije, također na teme povezane s neregularnim

migracijama i pristupom sustavu azila. Treneri na oba treninga bili su predstavnici MUP-a, HPC-a i UNHCR-a.

Organizirali smo i regionalni okrugli stol „Razvoj sustava azila i proces pridruživanja Europskoj uniji s posebnim osvrtom na slobodu kretanja, pravno zastupanje i žalbeni postupak“, održan u Zagrebu 8. i 9. lipnja 2015. Svrha tog regionalnog skupa bila je razmjena iskustava u razvoju nacionalnih sustava azila između relevantnih aktera (tijela državne vlasti, međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija), s naglaskom na izazove u području azila i migracija u procesu pridruživanja EU, a posebno u odnosu na slobodu kretanja, pravnu pomoć i drugostupanjski postupak. Pripremljeni naglasci s okruglog stola su upućeni svim sudionicima iz zemalja u regiji (BiH, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija, Slovenija, Srbija) (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=39&pageID=14>).

HPC i CMS su 23. listopada 2015. održali radionicu za odvjetnike pod nazivom „Aktualni pravni problemi u kontekstu izbjegličke krize“. Treneri su bili predstavnici HPC-a i CMS-a.

Dana 10. studenog 2015. pripremili smo i održali edukaciju volontera i pravnika Informativnog pravnog centra (IPC) u Slavanskom Brodu, na temu hrvatskog sustava azila.

Pravnica HPC-a održala je predavanje o sustavu azila na Fakultetu političkih znanosti 9. prosinca 2015. kojem je prisustvovalo 82 studenata novinarstva.

U prosincu 2015. održane su vježbe iz upravnog prava na temu prava azila na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u trajanju od 9 školskih sati, na kojima je sudjelovalo 87 studenata.

Nadalje, pravnice i suradnice HPC-a održale su niz izlaganja iz područja azila i migracija na skupovima i seminarima tijekom 2015. - 28. travnja u Beogradu za predstavnike OCD-a iz Srbije; 3. srpnja i 7. prosinca za socijalne radnike; 2. rujna za volontere HCK-a; 8. rujna na okruglom stolu o trgovanju ljudima u organizaciji Rose; 21. rujna na temu zaštite izbjeglica u EU i Hrvatskoj u organizaciji Centra za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu.

Djelatnica HPC-a izlagala je na okruglom stolu Ureda za zakonodavstvo Vlade RH u povodu završetka projekta „Jačanje kapaciteta za provedbu Strategije procjene učinaka propisa 2013-2015.“ (IPA 2011 TWL), 28. listopada 2015.

b) Publikacije

HPC je sudjelovao u pripremi Priručnika za granične policijske službenike za bolju identifikaciju i komunikaciju s djecom/maloljetnicima žrtvama trgovanja ljudima (VEGA Children Handbook) FRONTEX-a. Nacrt Priručnika testiran je u praksi za vrijeme „FRONTEX Joint Operation „Vega Children“, u kojoj je u svojstvu promatrača prisustvovala predstavnica HPC-a. U ovu operaciju po prvi put su bili uključeni predstavnici međunarodnih organizacija (npr. UNHCR, IOM, Caritas, itd.) i nevladinih organizacija kao promatrači i savjetnici u tijeku operacije, što je omogućilo razmjenu iskustava između njih i granične policije.

Vodič za ostvarivanje prava djeteta na informacije, izražavanje mišljenja, zastupnika i prilagođen postupak u sudskim postupcima razvoda braka i o roditeljskoj skrbi pripremio je ekspertni tim projekta „Zaštita djece u sudskim postupcima razvoda braka i o roditeljskoj skrbi“. Publikacija svako od područja

prikazuje i iz pravne perspektive i na temelju rezultata empirijskog istraživanja provedenog u sklopu projekta. Stajališta djece uključena su u Vodič na temelju intervjua s djecom provedenih u sklopu istraživanja „Sudjelovanje djece u pravosudnim postupcima“ koje je HPC ranije proveo za FRA. Vodič je objavljen na mrežnim stranicama HPC-a (<http://www.hpc.hr/dokumenti/Razno/Vodiczaostvarivanjepravadjetetarazvodbrakaroditeljskaskrb-27-11-15.pdf>).

Započeta je priprema instruktivne brošure za pravnike i druge osobe koje imaju savjetodavnu ulogu u pogledu raspolaganja imovinom osoba treće dobi, i to u području stvarnog, obveznog, nasljednog i drugih komplementarnih pravnih područja..

6. Izvanprogramske aktivnosti usmjerene na razvoj i održivost HPC-a

Radi se o aktivnostima usmjerenim na jačanje postojećih i razvoj novih partnerstava s javnim i nevladinim sektorom, naročito kroz pripreme novih aktivnosti/projekata, kao i razvoj ideja za djelovanje, te koncipiranje i pisanje novih projekata. Također, uključuje i aktivnosti usklađivanja i prilagođavanja djelovanja HPC-a novim propisima za rad i poslovanje udruga u RH, dakle jačanje naših organizacijskih, ali uključuje i jačanje ljudskih kapaciteta, kako slijedi.

a) Aktivnosti usmjerene na stabilizaciju i daljnji razvoj

Razvijeni su i podneseni sljedeći prijedlozi projekata u svojstvu nositelja (1-6) ili u svojstvu partnera (7-11):

1. As transparent as water; IPA komponenta I_EuropeAid-135874-ID-ACT-HR (Building Local Partnerships for Open Governance and Fight against Corruption in Responsible Management of Natural Resources), nije prihvaćen
2. Free Movement of EU Citizens and National Barriers: Croatian Context; DG Justice: National or transnational projects aiming to promote Union citizenship policies – JUST/2014/RCIT/AG/CITI, nije prihvaćen
3. TEVNAS: Targeted Early Victim Needs Assessment and Support; DG Justice: Action grants to support victims of violence and crime - JUST/2014/SPOB/AG/VICT, prihvaćen
4. Developing Capacity of CSOs for Human Rights Mainstreaming; IPA komponenta I_EuropeAid-135875-ID-ACT-HR (Building Capacities of CSOs for Ensuring Effective Implementation of the EU Standards in the Enforcement of Human Rights), prihvaćen
5. Pravo za sve – besplatna pravna pomoć u zaštiti ugroženih skupina migranata; HBOR - Javni natječaj za dodjelu donacija u 2015. godini – „HBOR U ZAJEDNICI“, nije prihvaćen
6. Sigurnost u trećoj dobi: kako izbjeći rizike pri raspolaganju imovinom; Natječaj Ministarstva socijalne politike i mladih – projekti usmjereni borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti, prihvaćen

7. For a Boost In Human Rights – strengthening civil society actions in Bosnia Herzegovina through peer-based action learning; European Instrument for Democracy and Human Rights Country Based Support Scheme 2014 - EuropeAid/136-483/DD/ACT/BA and EC/BIH/CfP/14/003; nositelj AEDH, partner HPC, nije prihvaćen
8. Building HR Networks to reach social inclusion; (IPA 2012), IPA komponenta I_EuropeAid-135875-ID-ACT-HR; nositelj Udruga za promicanje inkluzije, partner HPC, nije prihvaćen
9. European Refugees Network for Integration – ERNI; HOME/2014/AMIF/AG/ASYL, nositelj CO.GE.S. SOCIAL COOPERATIVE, partner HPC, nije prihvaćen
10. Smart Adaptive System for Intercultural Legal Assistance; Horizon 2020 - H2020-ICT-2015; nositelj Università degli Studi di Palermo, partner HPC, nije prihvaćen
11. Integracija osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom; Natječaj Ministarstva socijalne politike i mladih – projekti usmjereni borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti; nositelj Hrvatski crveni križ, partner HPC, prihvaćen.

Izrađeni su i podneseni i prijedlozi projekata Ministarstvu pravosuđa (pružanje besplatne pravne pomoći u 2015., prihvaćen), UNVFVT-u (zaštita žrtava mučenja među migrantima za 2016., prihvaćen), Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva (djelovanje otvorene platforme Forum za jednakost, prihvaćeno).

Nakon što je HPC u prvih pet mjeseci 2015. razvio i podnio navedene prijedloga projekata, na čemu su bili angažirani svi naši kadrovski kapaciteti, zauzet je stav da se do kraja 2015. nećemo javljati na nove natječaje, budući da smo osigurali djelovanje HPC-a u 2016., dijelom i u 2017., u skladu s našim strateškim programima ali i zbog zahtjevnosti za izvođenje novih projekata. Započeli smo analizirati plan natječaja EU i drugih donatora u 2016. i 2017. kako bismo mogli odlučiti o (ne)apliciranju na pojedine natječaje za financiranje našeg rada u 2017. i kasnije

U izvještajnom razdoblju ipak su podnesena dva prijedloga projekta: (1) na European Fund for the Balkans, kojim se namjeravalo analizirati ljudskopravaške aspekte migracijskih politika u tri zemlje u svjetlu trenutne izbjegličke krize, uključujući učinak relevantnih politika EU, te postignute razine suradnje među zemljama te ga povezati s projektom „Razvoj kapaciteta OCD-a za integriranje ljudskih prava u javne politike“; (2) na natječaj za dodjelu sredstava Zaklade Adris 2015. godine. Projektom se željelo provesti istraživanje stavova, percepcija i djelovanja aktera u sustavu besplatne pravne pomoći za tražitelje azila u Hrvatskoj te ga povezati s aktivnostima u pružanju besplatne pravne pomoći. Projekti nisu odobreni za financiranje, no razrađeni su određeni koncepti koji mogu poslužiti u nekim drugim natječajnim aplikacijama.

Izrađeni su i podneseni također projekti o pravnoj pomoći tražiteljima azila u 2016. (podnesen UNHCR-u, prihvaćen) kao i za institucionalnu podršku u 2016. (podnesen Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva, prihvaćen).

Zbog sve veće složenosti poslova, osobito financijskih, u skladu s novom regulativom u pogledu djelovanja i financijskog poslovanja udruga, posebni naporu usmjereni su na stjecanje znanja i vještina za primjenu Zakona o financijskom

poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (primjenjuje se od 1. siječnja 2015.) te podzakonskih akata donesenih na temelju toga Zakona kao i drugih propisa (poreznih, npr.). U pravcu usklađivanja sa Zakonom o udrugama pripremili smo izmjene Statuta, održali Skupštinu HPC-a (21. rujna) i podnijeli zahtjev nadležnom državnom tijelu za upis u Registar udruga RH.

Upravni odbor imenovao je likvidatora udruge. U skladu s novim financijskim pravnim propisima izradili smo Financijski plan za 2016., te ga na sjednici Skupštine od 14. prosinca usvojili zajedno s Planom rada za 2016. godinu. Zapisnike sa sjednica Skupštine HPC-a održane od dana početka primjene Zakona o udrugama podnijeli smo nadležnom tijelu. Izradili smo rokovnik obaveza HPC-a u 2016. godini jer su novi propisi uveli nove obaveze i rokove za njihovo ispunjavanje tijekom kalendarske godine.

HPC ima dugogodišnju praksu djelovanja u pravcu osiguravanja izvanprojektnih sredstava (naplatne edukacije za pravnike/ce, pružanje konzultantskih usluga za FRA) te je planirao pokrenuti edukativno-izdavačku djelatnost. Međutim, s obzirom na novine u pravnom određenju gospodarskog djelovanja udruga, i stav HPC-a da se njegovo naplatno djelovanje radi ostvarivanja svojih ciljeva ne bi moglo podvesti pod gospodarsko djelovanje, trebalo je u 2015. zastati s pripremanjem za aktivnosti samofinanciranja dok se ne razjasne dvojbe u primjeni propisa i dok se ne registriraju promjene Statuta HPC-a.

U izvještajnom razdoblju zadržano je sedam radnih mjesta u odnosu na 2014. godinu, od kojih je jedno sa pola radnog vremena prevedeno u puno radno vrijeme te su stvorene mogućnosti za zapošljavanje pripravnice u 2016. Krug vanjskih suradnika i volontera je proširen.

Izrađen je Program volontiranja u HPC-u.

b) Aktivnosti usmjerene na stvaranje i jačanje partnerskih odnosa

Uspostavljena je i/ili nastavljena/ojačana suradnja s mnogim institucijama / organizacijama / mrežama, primjerice: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo kulture, Ministarstvo branitelja, Ured za zakonodavstvo Vlade RH, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, Državno odvjetništvo RH, Vrhovni sud RH, Pučka pravobraniteljica, Pravobraniteljica za djecu, Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, Centar za socijalnu skrb Zagreb, Hrvatska odvjetnička komora, Pravni Fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska udruga za europsko kazneno pravo, Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, CERANEO, Centar za mirovine studije, Centar za djecu, mlade i obitelj MODUS, Rehabilitacijski centar za stres i traumu, Centar za civilne inicijative, Centar za žene žrtve rata, HOMO, Hrvatski Crveni križ, Hrvatski Crveni križ – Gradsko društvo Zagreb, Informativni pravni centar Slavonski Brod, Srpski demokratski forum, Ženska soba – centar za seksualna prava, Sindikat umirovljenika Hrvatske, Udruga za razvoj radijskih programa Radio mreža, Agencija lokalne demokracije Sisak; Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek; Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć – Vukovar; CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje; DOOR (Društvo za oblikovanje održivog razvoja), Isusovačka služba za izbjeglice, Društvo distrofičara Istre, Hrvatska mreža protiv siromaštva, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu; Lezbijska

organizacija Rijeka „LORI“; Savez samostalnih sindikata Hrvatske, Udruga za promicanje inkluzije, Grupa 484, Beogradski centra za ljudska prava, Vaša prava, Pravni centar, MYLA, Pravno-informacijski center nevladinih organizacij, Hungarian Helsinki Committee, Cordelia Foundation, Foundation for Access to Rights, Assistance Centre for Torture Survivors, Greek Council for Refugees, mreže: AEDH, ECRE, JUSTICIA.

Ojačana je prekogranična suradnja u području azila i migracija s partnerskim OCD-ima na tzv. balkanskoj ruti migracija.

Ojačano je i sudjelovanje HPC-a u mreži JUSTICIA. Predstavnica HPC-a sudjelovala je na sastanku mreže u Bruxellesu 15. rujna 2015. Na sastanku su raspravljane sljedeće teme: provođenje aktivnosti mreže u 2015. godini, a posebno predstojeće aktivnosti u vezi s reformom pravne pomoći i pravima vulnerabilnih osumnjičenika i okrivljenika; plan aktivnosti za 2016. godinu; novosti u području relevantnih javnih politika na razini EU; relevantni otvoreni i najavljeni natječaji Opće uprave za pravosuđe; budućnost mreže; razmjena informacija s gostima iz drugih srodnih transnacionalnih mreža.

Nadalje, u odnosu na kazneno pravosuđe, na seminaru "Pre-trial decision-making and strategies for addressing excessive and unjustified pre-trial detention" u Londonu u organizaciji organizacije Fair Trials 24. rujna 2015. ispred HPC-a sudjelovala je odvjetnica, suradnica HPC-a.. Na seminaru se raspravljalo o rezultatima istraživanja o donošenju odluka prije suđenja i strategijama za sprječavanje pretjeranog i neopravdanog pritvora prije suđenja. Istraživanje je provedeno u 10 zemalja članica EU: Grčkoj, Mađarskoj, Irskoj, Italiji, Litvi, Nizozemskoj, Poljskoj, Rumunjskoj, Španjolskoj i Velikoj Britaniji. Na seminaru su sudjelovali stručnjaci iz raznih zemalja članica EU i raspravljali o zajedničkim problemima i dobroj praksi u zemljama u kojima nije provedeno istraživanje. Kroz raspravu se došlo do preporuka koje će se unijeti u regionalni izvještaj koji se treba prezentirati pred Europskim parlamentom u 2016.

Kroz sudjelovanja na navedenim sastancima HPC se predstavljao i širem krugu nevladinih organizacija, kao i pojedincima aktivnim u području kaznenog prava i zaštite ljudskih prava.

Osnovana je i započela djelovati otvorena platforma Forum za jednakost, sastavljena od 14 članica (HPC je koordinator). U prvoj godini inicijalno djelovanje (profiliranje i konsolidiranje) podupire Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva (Tematski fond Demokratizacija i razvoj civilnoga društva 2.0).

c) Aktivnosti usmjerene na izobrazbu radnica HPC-a

Pravnica HPC-a sudjelovala je na radionici „Detencija i alternative detenciji tražitelja azila“ u Budimpešti 15.- 16. lipnja 2015. u organizaciji UNHCR-a.

Dana 1. prosinca održan je trening za pružatelje pravne i psihološke pomoći žrtvama mučenja među migrantima odmah po ulasku u EU. Sudionici na treningu su, pored HPC-a, bili predstavnici Modusa, HCK-a, IPC-a, Isusovačke službe za izbjeglice (JRC) i Rehabilitacijskog centra za stres i traumu (RCT).

Pravnice HPC-a koje su u izravnom kontaktu s izbjeglicama podvrgnute su superviziji koju su vodile psihologinje RCT-a.

Četiri zaposlenice HPC-a su sudjelovale na tri sastanka u Bruxellesu (5.10., 5.11., 17.11.) o pravilima pri implementaciji projekata koje financira Opća uprava Europske komisije za pravosuđe, a dvije u Zagrebu za implementaciju IPA 2012 projekata. Asistentice za financijske poslove i financijsko poslovanje sudjelovale su i na naplatnim seminarima o primjeni novih financijskih propisa (14.7., 13.10.), kao i na edukaciji koju je organizirao HPC (7.12.).

Sudjelovali smo i na skupu Ministarstva vanjskih i europskih poslova o mogućnostima sudjelovanja nevladinih organizacija u provedbi razvojnih projekata u inozemstvu koje financiraju Hrvatska i EU (15.10.), kao i na skupu Ministarstva pravosuđa o iskustvima i izazovima u angažiranju volontera kao pružatelja podrške i pomoći ranjivim skupinama“ (2.12.).

7. Zaključno

Uspješnost sva četiri programa HPC-a mjerljiva je kroz ostvarene rezultate, kroz kvantitativne i kvalitativne pokazatelje.

U 2015. istaknuli bismo kao uspjeh mobilizaciju svih kapaciteta HPC-a za aktivno uključivanje i pomoć izbjeglicama u tranzitu kroz Hrvatsku. HPC je bio redovito prisutan u izbjegličkim kampovima u Opatovcu i Slavonskom Brodu od početka masovnih izbjegličkih kretanja te pružao pravnu i humanitarnu pomoć izbjeglicama kao i potporu djelovanju nadležnih tijela javne vlasti. Potaknuli smo i organizirali volontiranje studenata prava - kliničarima u kampovima. Smatramo da smo na takav način doprinijeli stvaranju sinergije svih uključenih aktera u ovoj izvanrednoj situaciji.

Također, kao uspjeh izdvojili bismo uspješno sudjelovanje na natjecajima Programa za pravosuđe Europske unije koje financira Opće uprave Europske komisije za pravosuđe (dva odobrena projekta). Radi se o natjecajima koji se u bitnome razlikuju od onih u koji su nam bili otvoreni do pristupanja EU. Taj uspjeh nas čini i vjerodostojnim za partnerstva na EU razini.

Kao problem istaknuli bismo neosiguravanje dodatnih izvanprojektnih sredstava, odnosno što u 2015. nismo provodili program samoodrživosti.

Napomena: Ovaj izvještaj uputio je Upravni odbor HPC-a na usvajanje Skupštini HPC-a koja ga je jednoglasno i usvojila na svojoj 31. sjednici održanoj 28. travnja 2016.